

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Francfort, André Wechel, 1581](#)[Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre IV](#)[Item Mythologia, Francfort, 1581 - IV, 01 : De Lucina](#)

Mythologia, Francfort, 1581 - IV, 01 : De Lucina

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IV

Ce document est une version augmentée de :
[Mythologia, Venise, 1567 - IV, 01 : De Lucina](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IV

[Mythologie, Paris, 1627 - IV, 02 : De Lucine](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IV

[Mythologie, Lyon, 1612 - IV, 01 : De Lucine](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice [Équipe Mythologia](#)
Mentions légales

- Fiche : [Projet Mythologia](#) (CRIMEL, URCA ; IUF) ; [projet EMAN](#), [Thalim](#) (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). [Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 \(CC BY-SA 3.0 FR\)](#)
- Images : [Münchener DigitalisierungsZentrum](#) (MDZ).

Présentation du document

Publication [Francfort, André Wechel, 1581](#)
Exemplaire [Regensburg \(Allemagne\), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307](#)
Formatin-8
langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 290-293

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses [Lucine](#)
Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

tum prorogat: at si inops sit humorum, & non amplius satis magna aeris copia per umbilicum trahatur, ac si vetus tractabilis mollisque sit, qualis esse solet ferè puerperarum, tunc sepeimo mense partus in lucem prodit & viuit. Quamobrem siue ad planetarũ vites, siue ad physicas rationes quis respexerit, omnino Lunæ humor plurimum ad emittendos fetus adiuuabit. Sed quoniam explicauimus quibus causis commoti antiqui Lucinæ tantum tribuerunt, nunc reliquum est, vt quæ de Lucina ab iis dicta fuerint, percurramus.

De Lucina. CAP. I.

LUCINAM filiam fuisse Iouis & Latonæ, sororemq; Phœbiæ dictum est superius, cum de Diana loqueremur. Atqui cum re ipsa vna eademque sit Diana, Lucina, Hecate, Luna, quamuis varia sunt nomina, & res variæ in quibus illæ suas vites exercent, tamen varij parentes earum siue Dearum, siue facultatum, siue eorum nominum, fuisse traduntur. Cũ enim Luna filia esse Thiaz, & Hyperionis, Diana Iouis & Latonæ, Hecate vel Iouis vel Aristæi, & Noctis vel Asteriaz: ita Lucina Iouis filia fuisse dicitur, vt apparet in hymno Callimachi in Dianam, Iunonemque habuit matrem, vt memoriæ prodidit Pausanias in Atticis, qui illam in Gnosio agro apud Amnisum fluuium ex opinione Cretensium natam esse scribit. Quæ Latonæ filiam esse dixerunt, hanc in Ortygia natam esse inquit, atque statim natam obstetricis munere functam esse apud matrem, cum mox Apollinem esse paritura, vt dictum est superius. Pausanias tamen in Atticis Lucinam ait in Delum ex Hyperboreis aduentasse, vt parturienti Latonæ adesset obstetrix. Hæc varia habuit nomina: nam Ilithyia in encomio Ptolemæi vocata est à Theocrito, quam Lyfizonom appellat siue soluentem zonam. Solebant enim antiqui, sed Græci in primis, vsũrpare, zonam soluere, pro eo quod est rem cum viro habere, quia prægnantes mulieres priorem zonam gestare non amplius possent, quam soluere cogebantur, cum ob ventris amplitudinem, tum ob molestiam, quam affert grauidis zona ad respirandum. quare cum veniret sub tutelam Lucinæ, zonam soluebant. Sic autem ea sunt Theocriti:

*Ὡς γὰρ εἰλήθιας ἰρήσατο λυσιζωνον
ἀιτησίνας ἐγχείηρ ἰησαρμύλια ὠδίτατιν.*

Hic

*Hic Lysizonam Lucinam nata vocavit
Antigones, tristis partus oppressa dolore.*

Nam & Horatius in secularibus carminibus multis nomini-
bus vocatam fuisse innuit in his:

*Estē maturoi aperire partus
Lenis Ilithyia tuere matres:
Sine tu Lucina probas vocari,
Sen Genitalis.*

Tanta fuit Lucinae reuerentia apud antiquos, vt non solum
preesse parturientibus credita sit, cum inuocaretur, illisque o-
pem ferre: verum etiam tanquam custodis, cui ortus & vitæ
salutisque humanæ initia deberentur, illius imago ante fores
domotium ponebatur. quare ita hymnum scripsit Orpheus in
eius laudem, quam Prothyram nominauit:

*καλῶί μοι, ὦ πολύομιτι θιά, πολυόνομα δαῖμον,
ὠδίτων ἰπαργί, λιχῶν ἠδ' ἦα πρόσσφι
θαλάων σῴτιστα, μέγα φιλόπαις ἀραιόφρον,
ὠκυλόχρα, παρῶσα νίαιε θνητῶν, προθυραία.
Audi me veneranda Dea, cui nomina multa,
Pregnantium adiutrix, parientum dulce lenamen:
Sola puellarum seruatrix solaq; prudens,
Auxilium velox teneris Prothyraa puellis.*

Atq; paulo post eandem esse & Dianam, Ilithyiam & Prothy-
ram aperte demonstrat in his:

*μέντω γοῶν σὲ καλῶσι Λιχῶι, ψυχῆ ἀτάκτουσα.
ὦ γάρ ται τοκατῶν λυσιπήμοισι θίσιν ἀνίαι.
ἄρπαις, εἰληθῶα, ἤχι ἢ σμητῆ προθυραία.
Sola animi requiem te clamant parturientes,
Sola potes diuis partus placare dolores.
Diana, Ilithyia graui, simul & Prothyraa.*

Credita est autem fuisse à Parcis parturientibus prefecta, quo-
niam neq; cum illam mater gestaret in vtero, neq; cum pare-
ret, illos dolores sensit, vt in his ait Callimachus:

*ἦσὶ μα μοῖραι
γυναικῶν τὸ πρῶτον ἰπικλήρωσαι ἀρήγην,
ὅτι μα καὶ τίκτουσα καὶ ἐκ ἡλθουσι φέρουσα
μήτηρ, ἀλλ' ἀμοχθὴ φίλαι ἀπὸ θῆρας κόλπων,
hisce lenare
Vix bene me nataam Parca, statueret dolores,*

*Quod me cum pareret, vel cum gestaret in aluo
Mater non unquam doluit, sine lata dolore
Deposuit quod ventris onus.*

Mos fuit apud antiquos ut Lucinam ipsam dictamo coronarent, quoniam id plurimum conferte videretur ad facilitatem pariendi: quam consuetudinem possumus vel ex hoc carmine Euphorionis colligere, ubi loquitur de Lucina:

σιφαιμ θαλαραϊσι συνλωτατο δικταμοισι.

Obuia dictamio teneris redimita fit illa.

Neque hominibus solum præesse parturientibus hæc Dea putabatur, sed etiam brutis, & plantis: quoniam his omnibus lunæ humor vel nascentibus vel parientibus confert. quare ita Virg. inquit de bobus:

Ætas Lucinam, iustis que pati Hymencos,

Desinit ante decem, post quatuor incipit annos.

Effingebatur imago Lucinæ, cuiusmodi fuit illa apud Ægienses, quæ alteram manum vacuam porrigebat, altera gerebat facem: ita enim & infantem susceptura videbatur, in lucemque eductura: & dolores, quos inflammatio totius corporis consequitur, significare. At mihi magis huic loco convenire illud Theophrasti videtur, quod scriptum est in secundo de causis plantarum, exuri maximè vires nature fecunditate foetuum tum in animalibus, tum etiam in plantis. quare fax Lucinæ merito assignabatur: nam quæ minùs fecunda sunt in singulis generibus, illa magis sunt diuturna. Scripsit in hanc hymnum quendam Lycius Delius, ut diximus, cum loqueremur de Parcis: qui illam Eulinum, quasi lanificam appellavit: quam fati sororem esse credidit, ut est apud Pausaniam in Arcadicis. Maxima religione apud Eleos præcipuè colebatur Lucina, cuius ope victoriam Elei ex Arcadibus reportarunt. Nam cum Arcades Eleorum agrum hostiliter inuasissent, omniaq; incursionibus popularentur, in aciem adversus illos prodierunt Elei. Tum fama est mulierem, quæ puero mammam præberet, ad Eleorum duces accessisse, quæ se puerum illum peperisse diceret, hortataque est, ut eum eius belli socium sibi alci-ferent, quod ipsa ita fuisset per somnum admonita. Tum qui summæ rei præerant inter Eleos fidem mulieri præstantes puerum nudum ante signa locandum curarunt: deinde cum facerent impressionem in hostes, puer is in serpentem vertitur

tur

tur in conspectu omnium. Eo prodigio territi Arcades in fugam vertuntur, atque Elei quo in loco sub terram ingressus est serpens, ubique victoriam sunt adepti, templum illi puero erexerunt, quem Sosipolim, siue urbis seruatorem, appellarunt: ibidemque sunt Lucinae solennes honores decreti, quod illam puerum illum peperisse & attulisse Elei interpretati sunt. Annua sacerdos ibi eligi solita fuit, quae Lucinae sacrificaret, ad quam omnibus erat aditus. Ad Sosipolim verò nemini accedere licebat, nisi vetulae sacerdoti, quam etiam certo ritu ornata esse oportebat: nam & capite & facie velata candido textili ad illius simulachrum accedebat. In templo Lucinae tum virgines tum etiam nuptae remanentes hymnum in Sosipolim decantabant, atque quoduis odorum genus adolebant, cum vinum ex illis sacrificiis omnino exularet. Culta est apud Hermionenses etiam praecipuo quodam honore Lucina, quam summa religione & hostiis, & odoribus, & donis quam plurimis decorabant: neque illius signum cupiam, nisi illis mulierculis quae rem sacram facerent, conspiceri fas erat, ut ait Pausanias in Corinthiacis.

Haec illa sunt ferè omnia quae de Lucina dicta sunt ab antiquis, quae ex iis quae dicta sunt superius, manifesta esse censent: nisi illud fortasse non patet cur Iunonis aut Iouis filia esse dicatur. Explicatum fuit superius Lucinam esse lunam, humoresque ab ipsa luna aliquando augeri, quod cum fiat per aera, quem modo Iunonem, modo Iouem appellati ostendimus: iure Lucina, siue vis illa, quae agit per aera in inferiora corpora, Iunonis filia dicta est. vocata fuit luna Lucina, quia luceat per noctem, vel quia lucem praebet foetibus, qui nati ante septimum lunae mensem hac solis luce perfrui minimè possunt, vel quia maturos foetus in lucem ex utero euocet. Dicitur eadem à Graecis Ilithyia, quia praesto sit parturientibus. reliqua nomina, quae illi tribuuntur, sunt à contingentibus rebus à poetis ficta, & illi tributa. Nunc de Penatibus dicendum est.

De Penatibus. CAP. II.

IAM verò statim natos infantes, ubi Lucina suum munus expleuisset, Penates Dij suscipiebant, ut fuit opinio antiquorum: qui Penates qui essent, aut quod esset illorum munus, videtur esse inuestigandum. Fuerunt igitur nonnulli qui Pena-